

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/213192,Ewa-Wojcicka-Wanda-Wegierska-19191943.html>
26.02.2026, 19:03

Ewa Wójcicka: Wanda Węgierska (1919–1943)

W październiku 1939 r. ojciec Wandy, Jan, został aresztowany jako zakładnik i osadzony w obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen, gdzie niestety zmarł 15 maja 1940 r. Wanda nad urną jego prochów poprzysięgła zemstę okupantowi.

[Konspiracja Okupacja niemiecka ZHP/Harcerze](#)

01.02

Zdjęcie sygnalityczne Wandy Węgierskiej, pochodzące z akt Tajnej Policji Państwowej w Düsseldorfie - Geheime Staatspolizei Staatspolizeileitstelle Düsseldorf (fot. z zasobu AIPN)

„Matko Moja Jedyna Najdroższa! (...) Jestem twarda i dumna – dumą patriotów, dumą żołnierzy oddających życie dla Ojczyzny. To przecież wszystko dla ukochanej Polski. Nie płaczę, mam na ustach śmiech. I Ty nie płacz Kochanie, mój duch z Tobą zostanie”

- to fragment listu pożegnalnego Wandy Węgierskiej, harcerki, żołnierza wywiadu Organizacji Wojskowej „Związek Jaszczurczy” (OW ZJ), napisanego na kilka godzin przed egzekucją.

Z harcerstwa do wywiadu

Wanda Węgierska urodziła się 1 lutego 1919 roku w Łodzi (źródła podają również datę 31 stycznia 1919 r.). W wieku 10 lat wstąpiła do harcerstwa. Będąc uczennicą Gimnazjum Żeńskiego im. Adeli Skrzypkowskiej w swoim rodzinnym mieście prowadziła drużynę zuchową. Na krótko przed rozpoczęciem II wojny światowej została jej drużynową.

W czasie walk wrześniowych 1939 r. służyła w Pogotowiu Harcerek, powołanym w 1938 r., następnie działała w strukturach Szarych Szeregów. W październiku 1939 r. ojciec Wandy, Jan, został aresztowany jako zakładnik i osadzony w obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen, gdzie niestety zmarł 15 maja 1940 r. Wanda nad urną jego prochów poprzysięgła zemstę okupantowi.

Już jesienią 1939 r. działała w Okręgu Łódzkim Organizacji Wojskowej „Związek Jaszczurczy”. Dzięki szybkiemu opanowaniu języka niemieckiego została skierowana do Warszawy, pod rozkazy Komendy Głównej Związku Walki Zbrojnej. W konspiracji przyjęła pseudonim „Wanda”. Była wywiadowcą w ekspozyturze „Zachód” OW ZJ oraz wywiadu „Wybrzeże”, Referat „Zachód”, wywiadu dalekosiężnego noszącego kryptonim „Stragan” Oddziału II KG ZWZ. Posługiwała się również dokumentami na nazwisko Wanda Kühm.

Swoją pracę wywiadowczą prowadziła na terenie Westfalii, gdzie miała uzyskać informacje dotyczące niemieckiego przemysłu zbrojeniowego działającego na tym obszarze. W tym celu nawiązała kontakty w polskich robotnikami przymusowymi. Ponadto do jej zadań należało utrzymywanie kontaktów między łódzkim a warszawskim „Związkiem Jaszczurczym”.

[Czytaj artykuł Ewy Wójcickiej *Wanda Węgierska \(1919-1943\)* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Harcerze, Konspiracja, Okupacja niemiecka

Artykuł